

Lausunto

18.12.2024

Asia: VN/15371/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

EK kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja kunnioittavasti toteaa seuraavaa.

EK pääosin kannattaa hallituksen esitysluonnosta ja pitää erittäin tärkeänä, että RED III -direktiivi toimeenpannaan Suomessa mahdollisimman pian.

Marraskuussa 2023 voimaan tulleen RED III -direktiivin keskeisin tavoite on korottaa uusiutuvan energian koko EU:ta koskeva yleistavoite nykyisestä 32 prosentista 42,5 prosenttiin vuodelle 2030. Direktiivi tarkentaa useiden eri uusiutuvaan energiaan liittyvien osa-alueiden sääntelyä mukaan lukien bioenergia, liikenne ja uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyt, jotka ovat yksi merkittävimmistä esteistä investoinneille uusiutuvaan energiaa koskeviin hankkeisiin ja niihin liittyvään infrastruktuuriin.

EK:n ylläpitämässä vihreän siirtymän dataikkunassa Suomeen suunnattujen investointiaikomuksien arvo on EK:n keräämän tiedon mukaan noin 280 MRD euroa. Investointihankkeita on lukumäärältään yli 840 kpl. Hankkeita on tähän mennessä käynnistetty vajaan 14 MRD euron edestä. Suunnittelussa olevat vihreän siirtymän hankkeet ovat pääosin uusiutuvan sähkön tuotantoinvestointeja. On olemassa selkeä tarve sujuvoittaa uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyjä, jotka mahdollistavat keskeisesti myös muun puhtaasta sähköstä riippuvaisen teollisuuden sijoittumista Suomeen.

Hallituksen esitysluonnoksella on merkitystä hallitusohjelman investointiluvituksen sujuvoittamista koskevien kirjausten toteuttamisessa, mutta esityksen vaikutukset uusiutuvan energian lupamenettelyjen sujuvoittamiseksi jäävät nähtäväksi toimeenpanovaiheeseen.

EK huomauttaa, että eri investointihankkeita koskevat ympäristölliset lupamenettelyt ovat pirstaloituneet eri lainsäädäntöihin osin EU-lainsäädännön kehityksen myötä. Nyt lausuttavana oleva hallituksen esitysluonnos toisi tähän kokonaisuuteen yhden erillisen osan, joskin kannatettavin tavoittein. Pidemmällä tähtäimellä EK tukee Energiateollisuuden esittämää ajatusta siitä, että hankkeiden lupamenettelyitä koskeva lainsäädäntö koottaisiin yhteen säädökseen. Sopiva ajankohta tälle voisi olla, kun uusi Lupa- ja valvontavirasto on käynnistänyt toimintansa ja yhden luukun lainsäädäntöhankkeessa valmisteltu laki on astunut voimaan.

Suomessa on jo voimassa aikaisempien RED-direktiivien velvoittamana mm. viranomaiselle kohdistettu yhteyspisteviranomaisen tehtävä ja määräaikojen seurannan velvoite. Yhden luukun lakihankkeessa tehdyn selvitystyön perusteella uusiutuvan energian direktiivin aikaisemmat vaiheet on Suomessa toimeenpantu, mutta niiden käytännön merkitys toiminnanharjoittajien suuntaan on ollut heikko. EK painottaa, että määräaikojen seurantaa koskevat käytännöt ja yhteyspisteviranomaisen toimintamalli tulee laatia toiminnanharjoittajille toimiviksi ja avoimiksi.

Toisin kuin hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, EK katsoo, että YVA- ja Natura-arviointeja koskevat määräajat voidaan sisällyttää määräaikojen laskentaan EU-lainsäädännön sitä estämättä ja näin tulisi myös tehdä. On erittäin tärkeää, että uusiutuvan energian lupamenettelyiksi tulkitaan ympäristöarviointien lisäksi myös varsinaista infrastruktuuria koskevat menettelyt, jotka ovat erottamaton osa uusiutuvan energian tuotantolaitosten käyttöönottoa.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että Suomessa otettaisiin käyttöön uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet. EK kannattaa ehdotusta seuraavin huomioin.

EK pitää järkevänä, että ensivaiheessa nopean kehittämisen alueet nimetään aurinkoenergian tuotantoa varten. EK huomauttaa, että hallituksen esityksestä ei kuitenkaan käy ilmi, miten ja millaisin kriteerein Lupa- ja valvontavirasto muodostaisi nopean kehittämisen alueet, joilla olisi myös oikeusvaikutuksia toimijoihin. Alueiden tulee olla paitsi ympäristöltään sopivia, myös teknis-taloudellisesti toteutettavissa.

Aurinkoenergian tuotanto on uusiutuvan energian tuotantomuodoista yksi vähiten ympäristövaikutuksia aiheuttavaa. Sopivassa sijainnissa aurinkoenergiaa voidaan ottaa tuotantokäyttöön varsin yksinkertaisin menettelyin. EK ei lähtökohtaisesti kannata kansallista lisäsääntelyä EU-direktiivin toimeenpanoa varten ilman perusteltua syytä päällekkäistä sääntelyä välttäen. EK kuitenkin kannattaa kansallista lisäsääntelyä kuntien tiedonsaantioikeudesta. Kuntien rooli nopean kehittämisen alueiden nimeämisessä on keskeinen.

EK huomauttaa, että nopean kehittämisen alueet on tarkoitus vapauttaa YVA-lain mukaisesta YVA-menettelystä. Tämä on osin ristiriidassa direktiivin tavoitteena olevan paikallisen hyväksyttävyyden varmistamisen kanssa. EK kuitenkin tunnistaa tarpeen sujuvoittaa ja ajallisesti lyhentää YVA-menettelyjä yleisesti. Tämä voitaisiin tehdä pelkästään YVA-lain muutosten kautta nopean kehittämisen alueiden ajatusta palvellen ja paikallinen hyväksyttävyys varmistaen.

Heinonen Ulla
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ojanperä Minna
Elinkeinoelämän keskusliitto EK